

Sufinansira
Evropska unija

OPEN 4 BUSINESS

Poslovanje na Zapadnom Balkanu
uz podršku Evropske Unije

Finansije za mala i srednja preduzeća
Krediti · Grantovi · Kapital · Savjetodavne usluge

Januar 2025

FINANSIRANJE I GARANCIJE

Pregled aktivnih WBIF programa
za privatni sektor

U saradnji sa:

FINANSIRANJE I GARANCIJE

Pregled aktivnih WBIF programa za privatni sektor

Razvoj snažnog privatnog sektora je od suštinskog značaja za regionalni društveno-ekonomski razvoj i integraciju, kao i za poboljšanje konkurentnosti regiona i otvaranje novih radnih mjesta. Ekonomski i investicioni plan (EIP) za Zapadni Balkan

fokusira se na važnost podrške preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima (MMSP) kao sredstva za postizanje ovog cilja i usmjerava značajna ulaganja ka inovacijama i zelenom rastu. Kako bi se unaprijedio potencijal privatnog sektora, Evropska

Unija (EU) je uvećala finansiranje dostupno za kombinovanje grantova (bespovratnih sredstava), kredita i garancija u okviru Garantnog fonda za Zapadni Balkan (EFSD+). Ovim se jačaju otvorenost i inovativnost poslovnog okruženja za MMSP u regionu.

Ključni rezultati

Od 2009. godine

€628m

EU sredstva za MMSP na Zapadnom Balkanu

1.126.578

podržana i/ili očuvana radna mjesta

Garantni fond za Zapadni Balkan

do €985m

garantnog pokrivača

€7,0mlrd

Ukupne procijenjene investicije

1,6m MWh god.

uštedena energija

do €49,6m

tehničke pomoći

395.307

MMSP podržano

592.096 t/god.

smanjene emisije CO₂

EU je pomogla MMSP-ima da ispune EU standarde vezane za zaštitu životne sredine, zdravlje i bezbjednost na radu, kao i kvalitet i bezbjednost proizvoda, omogućavajući im da budu konkurentni na tržištu EU.

EIP Prioriteti

U skladu sa EIP-om, ključni prioriteti EU za razvoj privatnog sektora na Zapadnom Balkanu su:

Zelena tranzicija

Održiva poljoprivreda

Digitalna tranzicija i inovacije

Integracija trgovine i lanca vrijednosti

Finansijska uključenost

Diversifikacija finansiranja

Privlačenje privatnog kapitala

Višetematski

Program	Prioritet
Zeleni program za MSP na Zapadnom Balkanu	Održiva poljoprivreda Zelena tranzicija
Zelene finansije za inkluziju	Finansijska uključenost Održiva poljoprivreda
Digitalizacija na Zapadnom Balkanu	Zelena tranzicija Digitalna tranzicija i inovacije
Eko-industrijski parkovi na Zapadnom Balkanu - Dokaz koncepta	Zelena tranzicija Integracija trgovine i lanca vrijednosti
Pilot program za inkluzivnu i društveno odgovornu nabavku	Finansijska uključenost
Strukturne reforme - Prioriteti politike konkurentnosti za Zapadni Balkan	Digitalna tranzicija i inovacije
Evropski fond za jugoistočnu Evropu (EFSE)	Finansijska uključenost Održiva poljoprivreda
Fond za zeleni rast (GGF)	Zelena tranzicija Finansijska uključenost
Fond za preduzeća sa visokim potencijalom (ENEF II)	Diversifikacija finansiranja
Regionalni program podrške konkurentnosti malih i srednjih preduzeća na Zapadnom Balkanu	Integracija trgovine i lanca vrijednosti Zelena tranzicija
Savjetovanje za mala preduzeća	Višetematski
WB EDIF garancija za otpornost malih i srednjih preduzeća	Finansijska uključenost Diversifikacija finansiranja
Rast za sve	Finansijska uključenost
HI-BAR	Privlačenje privatnog kapitala Zelena tranzicija
Podrška tržišno-orijentisanoj zelenoj transformaciji u Istočnom susjedstvu i Zapadnom Balkanu	Privlačenje privatnog kapitala Zelena tranzicija
Klimatski program za Zapadni Balkan	Zelena tranzicija Diversifikacija finansiranja
Instrument za inovacije i zelenu transformaciju	Digitalna tranzicija i inovacije Zelena tranzicija
Podrška preduzetnicima i mikro, malim i srednjim preduzećima u očuvanju zaposlenosti	Finansijska uključenost
EDFI Ugljenični rezervoari (Carbon Sinks)	Privlačenje privatnog kapitala Zelena tranzicija

Zeleni program za MSP na Zapadnom Balkanu

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo*, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2022	Ukupan WBIF doprinos: €25 miliona	Održiva poljoprivreda Zelena tranzicija
	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €145 miliona	
"Zeleni program za MSP na Zapadnom Balkanu" koji vodi Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) se fokusira na unapređenje zelene i cirkularne ekonomije, agrobiznisa i ulaganja u konkurentnost malih i srednjih preduzeća (MSP) na Zapadnom Balkanu.	Program je strateški dizajniran da se fokusira na: <ul style="list-style-type: none"> Povećanje investicija u zelenu ekonomiju tako što će se najmanje 70% ukupnih investicija usmjeriti na zelene tehnologije Podršku poljoprivredi i lancima vrijednosti tako što će se 33% ukupnih investicija posvetiti ovom sektoru Obezbeđivanje uravnoteženijeg pristupa klimatskim finansijama za MSP tako što će se najmanje 25% investicija usmjeriti na inicijative koje predvide žene 	EBRD pruža dugoročno finansiranje MSP putem lokalnih finansijskih institucija za kvalifikovane investicije. Ove kreditne linije su podržane savjetodavnim uslugama koje finansira EU, a MSP mogu očekivati povrat novca nakon uspješnog završetka i verifikacije investicija.	

Zelene finansije za inkluziju

Korisnici: Albanija i Srbija	Datum početka: Januar 2023	Ukupan WBIF doprinos: €10 miliona	Održiva poljoprivreda Finansijska uključenost
	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €130 miliona	
Oslobodite potencijal nedovoljno zastupljenih mikro, malih i srednjih preduzeća (MMSP) širom Zapadnog Balkana uz program "Zelene finansije za inkluziju." Investiranjem u inovativne mjere energetske efikasnosti i otpornosti na klimatske promjene, ovaj program će pokrenuti transformativne promjene. Podrška je posebno usmjerena na osnaživanje MMSP-a koje vode žene i mladi u sektorima socijalnog preduzetništva, održive poljoprivrede, cirkularne ekonomije i ekoturizma.	Cassa Depositi e Prestiti (CDP) je vodeća finansijska institucija koja pruža kreditne linije lokalnim finansijskim institucijama, uključujući mikrofinansijske institucije (MFI), kako bi olakšala dalje kreditiranje MMSP-a pod povoljnim uslovima.	Zahvaljujući podršci EU, kvalifikovana MMSP-a mogu pristupiti kreditima pod povoljnim uslovima kao što su: <ul style="list-style-type: none"> niže kamatne stope, smanjeni zahtjevi za obezbjeđenjem, duži rokovi otplate, kombinacija navedenih uslova. 	

Digitalizacija na Zapadnom Balkanu

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2023	Ukupan WBIF doprinos: €27,6 miliona	Digitalna tranzicija i inovacije Zelena tranzicija
	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €177,6 miliona	
Program "Digitalizacija na Zapadnom Balkanu" podržava digitalizaciju, automatizaciju i konkurentnost malih i srednjih preduzeća (MSP) širom Zapadnog Balkana. Naglašavajući održivost, najmanje 50% investicija biće usmjereno na zelene projekte, dok će najmanje 30% biti usmjereno na regije van glavnih gradova, čime će se doprinijeti regionalnom i ruralnom razvoju.	EBRD pruža dugoročno finansiranje MSP-ima putem lokalnih finansijskih institucija za kvalifikovane investicije. Ove kreditne linije su podržane savjetodavnim uslugama koje finansira EU, dok MSP mogu očekivati povrat novca nakon uspješnog završetka i verifikacije investicija. Podsticaji će prioritetno biti usmjereni na napredne tehnologije koje su manje prisutne na tržištu, smanjujući početne troškove.	Neke od kvalifikovanih digitalnih tehnologija uključuju automatizovana proizvodna rešenja, proširenu stvarnost (augmented reality), e-trgovinu, velike podatke (big data) i analitiku, i još mnogo toga. Investicije u automatizaciju obuhvatiće proizvodnu i procesnu opremu, štampanje, poljoprivrednu opremu i druge oblasti.	

* Ova odrednica ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244/1999 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.

** Odnosi se na sredstva iz WBIF poziva za finansiranje privatnog sektora, kao i prethodna izdavanja Evropske unije koja su objedinjena 2020. godine u okviru WBIF-a.

Eko-industrijski parkovi na Zapadnom Balkanu - Dokaz koncepta

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Jul 2023	Ukupan WBIF doprinos: €3,6 miliona	Integracija trgovine i lanca vrijednosti Zelena tranzicija
 IFC International Finance Corporation	Status: U toku		
Ovo je prvi program na Zapadnom Balkanu koji primjenjuje koncept ekoloških industrijskih parkova (EcolP). Cilj je da pokaže izvodljivost EcolP-a pokretanjem četiri pilot projekta u industrijskim parkovima u regionu.	Program se sastoji iz dvije komponente: <ul style="list-style-type: none"> Prva komponenta: IFC će izvršiti procjenu industrijskih parkova na Zapadnom Balkanu. Na osnovu prethodno definisanih kriterijuma, biće identifikovana četiri industrijska parka koja pokazuju najveći potencijal za uspješnu transformaciju u EcolP. Ta četiri parka će biti korišćena kao pilot studije slučaja i započeće proces adaptacije. 	<ul style="list-style-type: none"> Druga komponenta obuhvata seriju pilot studija dizajniranih da olakšaju primjenu EcolP okvira, uključujući: <ul style="list-style-type: none"> Predavanja, radionice i obuke o primjeni EcolP okvira; Prezentacija međunarodnih najboljih praksi za prelazak sa tradicionalnih industrijskih na ekološke industrijske parkove; Prezentacija primjera primjene EcolP okvira iz pilot studija slučaja. 	

Pilot program za inkluzivnu i društveno odgovornu nabavku

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija	Datum početka: Decembar 2022	Ukupan WBIF doprinos: €2,5 miliona	Finansijska uključenost
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku		
Ovaj program će pomoći privatnom sektoru širom Zapadnog Balkana u primjeni koncepta inkluzivne i društveno odgovorne nabavke. Koncept će biti testiran na regionalnom projektu upravljanja čvrstim otpadom u Sjevernoj Makedoniji.	Program se sastoji iz dva dijela: <ol style="list-style-type: none"> Mapiranje relevantnih politika u Sjevernoj Makedoniji, Albaniji i Bosni i Hercegovini. Ovo uključuje i razvoj šablonskih ugovora za integraciju inkluzivnih i društveno odgovornih elemenata u proces nabavke. Nakon toga će uslijediti obuka, dizajn i implementacija koncepta inkluzivne i društveno odgovorne nabavke za odabrani investicioni projekat. 	Kao rezultat, očekuje se da će program razviti vještine i mogućnosti zapošljavanja za trenutno nedovoljno zastupljene grupe u sektoru upravljanja čvrstim otpadom u Sjevernoj Makedoniji. Sveobuhvatna strategija praćenja, evaluacije i učenja će omogućiti partnerima da izvuku pouke iz pilot projekta i repliciraju pristup na budućim investicijama u okviru WBIF-a.	

Strukturne reforme - Prioriteti politike konkurentnosti za Zapadni Balkan

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2023	Ukupan WBIF doprinos: €3 miliona	Digitalna tranzicija i inovacije
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku		
EBRD će razviti i implementirati sveobuhvatan programski okvir politike za unapređenje konkurentnosti privatnog sektora na Zapadnom Balkanu, uključujući mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP).	Program je strukturiran u dvije faze: <ol style="list-style-type: none"> Priprema izvještaja o prioritetima politike konkurentnosti koji procjenjuju ključne prilike za rast i prepreke u privatnom sektoru i pružaju preporuke za korektivne mjere. 	<ol style="list-style-type: none"> Primjena korektivnih mjera za rješavanje identifikovanih prepreka i unapređenje regulatornih okvira, institucionalne snage i ukupnog poslovnog okruženja na nacionalnom i regionalnom nivou, u skladu sa preporukama izvještaja. 	

Evropski fond za jugoistočnu Evropu (EFSE)

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Jun 2006	Ukupan WBIF doprinos: €109,9 miliona	Finansijska uključenost Održiva poljoprivreda
 KFW	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: oko €3,6 milijardi	
Otkrijte mogućnosti finansiranja sa Evropskim fondom za jugoistočnu Evropu (EFSE), pokretačkom snagom za mikro i mala preduzeća (MMP), poljoprivrednike i privatna domaćinstva.	Pored finansiranja, EFSE Razvojni fond jača lokalne finansijske posrednike, finansijske sektore i povećava njihovu otpornost.	O EFSE-u: EFSE je pokrenut 2005. godine od strane Njemačke razvojne banke, KfW, uz podršku Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ) i Evropske komisije (EK). Misija EFSE-a je da pokrene ekonomski razvoj i poboljša život u jugoistočnoj Evropi i Istočnom susjedstvu. Kao pionirsko javno-privatno partnerstvo, EFSE udružuje resurse za dugotrajan uticaj.	
EFSE pruža podršku kroz mikrofinansiranje putem lokalnih komercijalnih banaka, mikrofinansijskih institucija i nebankarskih entiteta.	EFSE Akademija preduzetništva saraduje sa lokalnim inkubatorima i akceleratorima kako bi pružila obuku, resurse, mentorstvo, prilike za umrežavanje i još mnogo toga.	Za više informacija o Evropskom fondu za jugoistočnu Evropu, molimo posjetite: www.efse.lu	

Fond za zeleni rast (GGF)

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2009	Ukupan WBIF doprinos: €88,6 miliona	Finansijska uključenost Zelena tranzicija
 KFW	Status: U toku	Tehnička pomoć: €4 miliona Ukupna procijenjena investicija: oko €762 miliona	
Iskusite snagu promjena sa Fondom za zeleni rast (GGF), pionirskim fondom za finansiranje projekata energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije koje realizuju mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP) i domaćinstva. GGF obezbjeđuje finansiranje putem lokalnih finansijskih institucija ili direktnih investicija u kvalifikovane projekte i kompanije.	U 2023. godini, EU je dodatno podržala GGF povećanjem kapitala za €20 miliona u obliku C-akcija, uz dodatnih €4 miliona za tehničku pomoć.	O GGF-u: Fond je pokrenut 2009. godine od strane Evropske investicione banke (EIB) i Njemačke razvojne banke (KfW) uz podršku Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ) i Evropske komisije (EK). GGF je trenutno aktivan na 19 tržišta, uključujući i Zapadni Balkan, i posvećen je borbi protiv klimatskih promjena, promovisanju ekonomskog rasta i stvaranju održive budućnosti.	
Pored finansiranja, GGF pruža tehničku pomoć kroz dijeljenje znanja i tehničke ekspertize, osiguravajući time uspjeh investicija.	Na ovaj način se unapređuje i proširuje dostupnost finansiranja za mjere obnovljive energije i energetske efikasnosti u regionu, doprinoseći smanjenju potrošnje energije i emisije gasova sa efektom staklene bašte kod krajnjih korisnika.	Za više informacija o Fondu za zeleni rast, molimo posjetite: www.ggf.lu	

Fond za preduzeća sa visokim potencijalom (ENEF) II

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2021	Ukupan WBIF doprinos: €30 miliona	Diversifikovanje finansiranja
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €75 miliona	
ENEF podstiče širenje malih i srednjih preduzeća (MSP) i preduzeća srednje tržišne kapitalizacije (Mid-caps) na Zapadnom Balkanu. Fokusan na pružanje kapitala, kvazi-kapitala i dugoročnog finansiranja, ENEF II pruža finansijsku podršku potrebnu malim preduzećima za rast i širenje. Pokrenut u decembru 2021. godine, uz podršku Evropske komisije, EBRD-a i drugih razvojnih finansijskih institucija, očekuje se da će kroz ENEF biti dostupno do €75 miliona.	Pored finansiranja, ENEF II opsežnu podršku prije i poslije investiranja, uključujući identifikaciju i mitigaciju rizika, kao i iskorišćavanje prilika u oblastima životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja (ESG).	ENEF: dokazano nasleđe Fond za preduzeća sa visokim potencijalom (ENEF) je pokrenut 2014. godine u okviru Programa za razvoj i inovacije preduzeća na Zapadnom Balkanu (WB EDIF), sa početnim kapitalom od €48.5 miliona. Pod vodstvom Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), ENEF I je uspješno investirao u 16 kompanija do jula 2020. godine.	

Regionalni program podrške konkurentnosti malih i srednjih preduzeća na Zapadnom Balkanu

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2017	Ukupan WBIF doprinos: €30 miliona	Integracija trgovine i lanca vrednosti Zelena tranzicija
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €170 miliona	
Regionalni program podrške konkurentnosti malih i srednjih preduzeća (MSP) na Zapadnom Balkanu osnažuje MSP-a da konkurišu na tržištu EU ispunjavanjem standarda zaštite životne sredine, zdravstvene i bezbjednosne zaštite na radu, kao i standarda kvaliteta i sigurnosti proizvoda.	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) pruža dugoročno finansiranje za kvalifikovane investicije putem lokalnih finansijskih institucija. Ove kreditne linije su podržane savjetodavnim uslugama koje finansira EU, osiguravajući da preduzeća budu dobro opremljena za ispunjavanje strogih standarda. Povraćaj novca do 15% je dostupan MSP-ima nakon uspješnog završetka i verifikacije investicija.	Za više informacija o Regionalnom programu podrške konkurentnosti malih i srednjih preduzeća na Zapadnom Balkanu, molimo posjetite web-sme-csp.com	

Savjetovanje za mala preduzeća

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2019	Ukupan WBIF doprinos: €15 miliona	Višetematski
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku		
Program "Savjetovanje za mala preduzeća" nudi sveobuhvatne savjetodavne usluge koje pokrivaju strategiju i operacije, upravljanje kvalitetom, finansijsko izvještavanje, energetska efikasnost i još mnogo toga.	Program funkcioniše kroz mrežu lokalnih i međunarodnih stručnjaka, omogućavajući pristup najnovijim najboljim praksama. Misija je jasna - opremiti mala preduzeća u Zapadnom Balkanu alatima za poboljšanje poslovnih performansi i povećanje konkurentnosti.	Za više informacija o programu "Savjetovanje za mala preduzeća", molimo posjetite: https://www.ebrd.com/small-business-support/advice-for-small-businesses.html	

WB EDIF garancija za otpornost malih i srednjih preduzeća

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Jun 2022	Ukupno garantno pokrivanje: do €60 miliona	Diversifikovanje finansiranja Finansijska uključenost
 European Investment Fund	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: oko €750 miliona	
Garancija za otpornost malih i srednjih preduzeća osnažuje mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP) na Zapadnom Balkanu kroz poboljšani pristup povoljnim finansijskim sredstvima. Dijeljenjem rizika sa komercijalnim bankama, garancija je posvećena podršci manjim MSP-ima, sa minimalno 25% alokacije za mikro preduzeća.	Zahvaljujući podršci EU, kvalifikovana MSP mogu pristupiti kreditima sa povoljnim uslovima kao što su: <ul style="list-style-type: none"> • niže kamatne stope, • smanjeni zahtjevi za kolateral, • duži rokovi otplate, • kombinacija navedenih uslova. 	Pokrenuta u junu 2022. godine kao odgovor na pandemiju virusa COVID-19 i energetski krizu, ova inicijativa pomaže MSP-ima da ojačaju svoju otpornost dok napreduju ka održivijoj ekonomiji sa niskim emisijama ugljen-dioksida.	

Rast za sve

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Avgust 2024	Ukupno garantno pokrivanje: do €40 miliona	Finansijska uključenost
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku	Tehnička pomoć: do €4 miliona	
Garancija "Rast za sve" se bavi nekim od ključnih izazova sa kojima se suočavaju mala i srednja preduzeća na Zapadnom Balkanu kroz obezbjeđivanje specijalizovanog finansiranja i tehničke pomoći koji promovisu održivi ekonomski rast u nedovoljno podržanim segmentima i podstiču dugotrajne promjene.	Garancija je osmišljena da motiviše finansijske posrednike da finansiraju ciljne segmente koji se smatraju previše rizičnim, pružajući im kreditne linije pokrivene garancijom za dio pretrpljenih gubitaka.	Tehnička pomoć koja obuhvata izgradnju kapaciteta finansijskih posrednika, direktnu podršku poljoprivrednim preduzećima, marketing i verifikaciju kriterijuma za prihvatljivost investicija će biti ključna za uspješno sprovođenje programa i postizanje njegovih ciljeva.	

HI-BAR

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Mart 2024	Ukupno garantno pokrivanje: do €50 miliona	Zelena tranzicija Privlačenje privatnog kapitala
 European Bank for Reconstruction and Development	Status: U toku	Tehnička pomoć: do €2,5 miliona	
HI-BAR EFSD+ garancija ubrzava investicije u sledeću generaciju mjera za ublažavanje klimatskih promjena i poslovnih modela u sektoru energetike i energetski-intenzivnim industrijama.	Garancija će podržati primjenu zrelih tehnologija koje nisu dostigle kritične nivoe usvajanja zbog prepreka u razvoju tržišta ili odsustva uspostavljenih tržišta energije.	Garancija može kratkoročno pružiti i visok nivo pokrivanja za istraživanje ključnih sirovina koje služe kao primarni inputi za različite buduće klimatske tehnologije.	

Ove investicije uključuju bržu tranziciju ka zelenoj energiji, poboljšanu energetska sigurnost, diversifikaciju izvora energije i udaljevanje od spoljne zavisnosti od fosilnih goriva.

Pored toga, HI-BAR će omogućiti investicije u "sledeću generaciju" klimatskih tehnologija koje se suočavaju sa visokim tehnološkim rizicima i zahtjevaju značajnu "zelenu premiju" zbog odsustva uspostavljenog tržišta.

Krajnji korisnici finansiranja biće javna preduzeća, privatne korporacije i opštine.

Podrška tržišno-orijentisanoj zelenoj transformaciji u Istočnom susjedstvu i Zapadnom Balkanu

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Jun 2024	Ukupno garantno pokrće: do €200 miliona	Zelena tranzicija Privlačenje privatnog kapitala
KFW	Status: U toku	Tehnička pomoć: do €10 miliona	
Ova EFSD+ garancija podržava tržišno-orijentisanu zelenu transformaciju na Zapadnom Balkanu kroz: <ul style="list-style-type: none"> poboljšanje pristupa finansiranju za javna preduzeća i privatne korporacije kako bi se omogućila dodatna ulaganja unapređenje tržišne spremnosti javnih preduzeća kroz institucionalno jačanje i komercijalizaciju promociju integracije regionalnog tržišta električne energije unutar regiona Zapadnog Balkana i sa EU. 	Garancija će omogućiti investicije u dodatne kapacitete obnovljive energije (OE) za solarne i vjetno projekte, rehabilitaciju hidroelektrana, pametne mreže i skladištenje, mjere energetske efikasnosti (EE) i druge investicije potrebne za jačanje sveobuhvatne zelene transformacije.	Krajnji korisnici finansiranja za investicije u obnovljive izvore energije i mrežnu infrastrukturu biće javna preduzeća. Ova preduzeća će imati koristi od direktnog kreditiranja po povoljnim uslovima, što donosi veću nezavisnost u donošenju korporativnih odluka, približavajući ih tržištima.	

Klimatski program za Zapadni Balkan

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2024	Ukupno WBIF doprinos: €17,2 miliona	Zelena tranzicija Diversifikovanje finansiranja
IFC International Finance Corporation	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €207,2 miliona	
Ekonomije Zapadnog Balkana karakterišu povišeni nivoi energetske intenziteta, visoki nivoi zagađenja i energetski miks kojim dominiraju fosilna goriva.	Da bi se neki od ovih izazova riješili, "Klimatski program za Zapadni Balkan" finansira projekte koji podržavaju prelaz sa visokougleničnih na niskouglenične ekonomije.	Pored toga, Program će podržati razvoj tržišta kapitala izdavanjem zelenih obveznica i biće praćen tehničkom pomoći za jačanje kapaciteta finansijskih posrednika u vezi sa klimatskim pitanjima. Ovime će se povećati domet do MMSP-a i izgraditi potencijal finansijskih posrednika za izdavanje zelenih obveznica.	

Instrument za inovacije i zelenu transformaciju

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Decembar 2024	Ukupno WBIF doprinos: €23,7 miliona	Zelena tranzicija Digitalna Transformacija i Inovacije
	Status: U toku	Ukupna procijenjena investicija: €363,7 miliona	
"Instrument za inovacije i zelenu transformaciju" podržava inovativna mala i srednja preduzeća (MSP) i kompanije srednje tržišne kapitalizacije i neke od njihovih zelenih investicija na Zapadnom Balkanu.	Najmanje 80% krajnjih korisnika biće MSP, dok će preostalih 20% biti kompanije srednje tržišne kapitalizacije.	MSP i kompanije srednje tržišne kapitalizacije će takođe imati pristup tehničkoj podršci kako bi identifikovali odgovarajuće tehnologije i rješenja za svoje poslove i razvili investicione projekte koji su prihvatljiviji za banke.	

Podrška preduzetnicima i mikro, malim i srednjim preduzećima u očuvanju zaposlenosti

Korisnici: Albanija, Kosovo i Srbija	Datum početka: Septembar 2024	Ukupno garantno pokrće: do €48 miliona	Finansijska uključenost
KFW	Status: U toku	Tehnička pomoć: do €2 miliona	
Ova garancija pomaže Albaniji, Kosovu i Srbiji u oporavku nakon pandemije, povećavajući konkurentnost regiona i otvaranje novih radnih mjesta. Putem garancija za dijeljenje rizika i tehničke pomoći, program otključava finansiranje za mikro, mala i srednja preduzeća (MSP), dajući prioritet startupovima, ruralnim MSP-ima i onima koji posluju u proizvodnom sektoru.	Garancija će se sprovesti preko lokalnih kreditnih garantnih fondova (CGF), koji će omogućiti finansijskim posrednicima da finansiraju ciljna MMSP-a ublažavanjem rizika kreditiranja kroz djelimičnu nadoknadu gubitaka u slučaju neispunjenja obaveza.	Zahvaljujući podršci EU, kvalifikovana MMSP-a mogu pristupiti kreditima pod povoljnim uslovima kao što su: <ul style="list-style-type: none"> niže kamatne stope, smanjeni zahtjevi za obezbjeđenjem, duži rokovi otplate, kombinacija navedenih uslova. 	

EDFI Ugljenični rezervoari (Carbon Sinks)

Korisnici: Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija	Datum početka: Oktober 2024	Ukupno garantno pokrće: do €12 miliona	Zelena tranzicija Privlačenje privatnog kapitala
EDFI	Status: U toku	Tehnička pomoć: do €0,6 miliona	
"EDFI Ugljenični rezervoari" imaju za cilj da poboljšaju skladištenje ugljenika i prošire održivo upravljanje zemljištem i/ili močvarama, istovremeno obezbjeđujući visokokvalitetno smanjenje emisija, obnavljanje biodiverziteta i poboljšanje uslova za život u zajednicama koje zavise od šuma i malim zemljoposjednicima.	Ova EFSD+ garancija podržava projekte u pet podsektora: prirodne šume, šumarstvo malih proizvođača, plantažno šumarstvo, poljoprivredne i ugljenične investicije, i prerada šumskih proizvoda.	Pored investicija, Garancija pruža tehničku pomoć za pripremu projekata kako bi se osiguralo adekvatno upravljanje ekološkim i socijalnim rizicima.	